

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 13 juni 2022
(OR. fr, en)

9751/22

ECOFIN 544
UEM 148
SOC 339
EMPL 221
COMPET 442
ENV 539
EDUC 212
RECH 335
ENER 250
JAI 804
GENDER 84
ANTIDISCRIM 64
JEUN 95
SAN 339

NOTA

---

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	het Comité van permanente vertegenwoordigers/de Raad
nr. Comdoc.:	9407/22 - COM(2022) 609 final
Betreft:	Aanbeveling voor een AANBEVELING VAN DE RAAD over het nationale hervormingsprogramma 2022 van Griekenland en met een advies van de Raad over het stabiliteitsprogramma 2022 van Griekenland

---

Voor de delegaties gaat hierbij de bovengenoemde ontwerpaanbeveling van de Raad, die is gebaseerd op Commissievoorstel COM(2022) 609 final, en door verschillende comités van de Raad is herzien en goedgekeurd.

AANBEVELING VAN DE RAAD

van ...

over het nationale hervormingsprogramma 2022 van Griekenland en met een advies van de Raad over het stabiliteitsprogramma 2022 van Griekenland

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 121, lid 2, en artikel 148, lid 4,

Gezien Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad van 7 juli 1997 over versterking van het toezicht op begrotingssituaties en het toezicht op en de coördinatie van het economisch beleid¹, en met name artikel 5, lid 2,

Gezien Verordening (EU) nr. 1176/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 november 2011 betreffende de preventie en correctie van macro-economische onevenwichtigheden², en met name artikel 6, lid 1,

Gezien de aanbeveling van de Europese Commissie,

Gezien de resoluties van het Europees Parlement,

Gezien de conclusies van de Europese Raad,

Gezien het advies van het Comité voor de werkgelegenheid,

Gezien het advies van het Economisch en Financieel Comité,

Gezien het advies van het Comité voor sociale bescherming,

Gezien het advies van het Comité voor de economische politiek,

Overwegende hetgeen volgt:

---

¹ PB L 209 van 2.8.1997, blz. 1.

² PB L 306 van 23.11.2011, blz. 25.

- (1) Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad³, waarbij de herstel- en veerkrachtfaciliteit werd ingesteld, is op 19 februari 2021 in werking getreden. De herstel- en veerkrachtfaciliteit biedt financiële ondersteuning voor de tenuitvoerlegging van hervormingen en investeringen, die worden gerealiseerd met budgettaire stimulansen door de Unie. Zij draagt bij tot het economisch herstel en de tenuitvoerlegging van duurzame en groeibevorderende hervormingen en investeringen, met name om de groene en de digitale transitie te stimuleren, en versterkt tegelijkertijd de veerkracht en potentiële groei van de economieën van de lidstaten. Zij helpt ook de houdbaarheid van de overheidsfinanciën te versterken en de groei en werkgelegenheid op middellange en lange termijn te stimuleren. De maximale financiële bijdrage per lidstaat in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit zal in juni 2022 worden geactualiseerd, overeenkomstig artikel 11, lid 2, van Verordening (EU) 2021/241.

---

³ Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad van 12 februari 2021 tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit (PB L 57 van 18.2.2021, blz. 17).

- (2) Op 24 november 2021 heeft de Commissie haar goedkeuring gehecht aan de jaarlijkse duurzamegroei-analyse en daarmee de aanzet gegeven tot het Europees Semester 2022 voor coördinatie van het economisch beleid. Daarin is terdege rekening gehouden met het op 7 mei 2021 ondertekende sociaal engagement van Porto om de Europese pijler van sociale rechten, die op 17 november 2017 door het Europees Parlement, de Raad en de Commissie is afgekondigd, verder uit te voeren. De Europese Raad heeft op 25 maart 2022 de prioriteiten van de jaarlijkse duurzamegroei-analyse 2022 goedgekeurd. Op 24 november 2021 heeft de Commissie op basis van Verordening (EU) nr. 1176/2011 ook het waarschuwingsmechanismeverslag aangenomen, waarin zij Griekenland heeft genoemd als een van de lidstaten waarvoor een diepgaande evaluatie nodig zou zijn. Op dezelfde datum heeft de Commissie ook een aanbeveling voor een aanbeveling van de Raad over het economisch beleid van de eurozone aangenomen, alsook een voorstel voor het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid 2022, waarin de uitvoering van de werkgelegenheidsrichtsnoeren en de beginselen van de Europese pijler van sociale rechten wordt geanalyseerd. De Raad heeft op 5 april 2022 de aanbeveling over het economisch beleid van de eurozone⁴ ("de aanbeveling van 2022 over de eurozone") aangenomen, en op 14 maart 2022 het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid.

---

⁴ Aanbeveling van de Raad van 5 april 2022 over het economisch beleid van de eurozone (PB C 153 van 7.4.2022, blz. 1).

- (3) De Russische invasie in Oekraïne in de nasleep van de wereldwijde pandemie heeft de geopolitieke en economische context aanzienlijk veranderd. De impact van de invasie op de economieën van de lidstaten is onder meer voelbaar door hogere prijzen voor energie, voedsel en grondstoffen en door lagere groeivoorzichten. De hogere energieprijzen treffen vooral de meest kwetsbare huishoudens die te maken hebben met of risico lopen op energiearmoede, alsook de bedrijven die het meest kwetsbaar zijn voor energieprijsstijgingen. De Unie ziet ook een ongekende instroom van mensen die Oekraïne ontvluchten. De economische gevolgen van de Russische aanvalsoorlog hebben een asymmetrisch effect gehad op de lidstaten. In dat verband werd op 4 maart 2022 voor het eerst Richtlijn 2001/55/EG van de Raad⁵ door Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/382 van de Raad⁶ in werking gesteld, waarbij ontheemden uit Oekraïne het recht kregen om legaal in de Unie te verblijven, plus het recht op toegang tot onderwijs en opleiding, de arbeidsmarkt, gezondheidszorg, huisvesting en sociale voorzieningen.

---

⁵ Richtlijn 2001/55/EG van de Raad van 20 juli 2001 betreffende minimumnormen voor het verlenen van tijdelijke bescherming in geval van massale toestroom van ontheemden en maatregelen ter bevordering van een evenwicht tussen de inspanning van de lidstaten voor de opvang en het dragen van de consequenties van de opvang van deze personen (PB L 212 van 7.8.2001, blz. 12).

⁶ Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/382 van de Raad van 4 maart 2022 tot vaststelling van het bestaan van een massale toestroom van ontheemden uit Oekraïne in de zin van artikel 5 van Richtlijn 2001/55/EG, en tot invoering van tijdelijke bescherming naar aanleiding daarvan (PB L 71 van 4.3.2022, blz. 1).

- (4) Rekening houdend met de snel veranderende economische en geopolitieke situatie wordt de brede coördinatie van het economisch en werkgelegenheidsbeleid in het kader van het Europees Semester in 2022 hervat, waarbij de ontwikkelingen afgestemd worden op de uitvoeringsvereisten van de herstel- en veerkrachtfaciliteit, zoals uiteengezet in de jaarlijkse duurzamegroei-analyse 2022. De uitvoering van de goedgekeurde herstel- en veerkrachtplannen is van essentieel belang voor de verwezenlijking van de beleidsdoelstellingen van het Europees Semester, aangezien de plannen betrekking hebben op ten minste een aanzienlijk deel van de relevante landspecifieke aanbevelingen die in de cycli 2019 en 2020 van het Europees Semester gedaan zijn. De landspecifieke aanbevelingen van 2019 en 2020 blijven ook relevant voor de herstel- en veerkrachtplannen die herzien, geactualiseerd of gewijzigd zijn overeenkomstig de artikelen 14, 18 en 21 van Verordening (EU) 2021/241, naast andere landspecifieke aanbevelingen die gedaan zijn tot de datum van indiening van dergelijke herziene, geactualiseerde of gewijzigde herstel- en veerkrachtplannen.
- (5) De algemene ontsnappingsclausule van het stabiliteits- en groeipact is actief sinds maart 2020. In haar mededeling van 3 maart 2021 getiteld "Een jaar na de uitbraak van COVID-19: de respons vanuit het begrotingsbeleid" heeft de Commissie het standpunt ingenomen dat het besluit om de algemene ontsnappingsclausule te deactiveren dan wel te blijven toepassen, gezien moet worden als een algehele evaluatie van de toestand van de economie, waarbij het niveau van economische activiteit in de Unie of de eurozone in vergelijking met het niveau van vóór de crisis (einde van 2019) een belangrijk kwantitatief criterium is. Grotere onzekerheid en sterke neerwaartse risico's voor de economische vooruitzichten in verband met de oorlog in Europa, ongekende stijgingen van de energieprijzen en aanhoudende verstoringen van de toeleveringsketen rechtvaardigen de verlenging van de algemene ontsnappingsclausule van het stabiliteits- en groeipact tot 2023.

- (6) Volgens de aanpak in de aanbeveling van de Raad van 18 juni 2021⁷ over het stabiliteitsprogramma 2021 van Griekenland, wordt de algemene begrotingskoers momenteel het best gemeten als de verandering in de primaire uitgaven (ongerekend discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde en exclusief tijdelijke noodmaatregelen die verband houden met de COVID-19-crisis), maar inclusief uitgaven gefinancierd met niet-terugbetaalbare steun (subsidies) uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere Uniefondsen, in verhouding tot de potentiële groei op middellange termijn⁸. Naast de algemene begrotingskoers wordt, bij de beoordeling of het nationale begrotingsbeleid prudent is en de samenstelling ervan bevorderlijk is voor duurzaam herstel in overeenstemming met de groene en de digitale transitie, ook aandacht besteed aan de ontwikkeling van nationaal gefinancierde⁹ primaire lopende uitgaven (ongerekend discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde en exclusief tijdelijke noodmaatregelen die verband houden met de COVID-19-crisis) en investeringen.

---

⁷ Aanbeveling van de Raad van 18 juni 2021 met een advies van de Raad over het stabiliteitsprogramma 2021 van Griekenland (PB C 304 van 29.7.2021, blz. 33).

⁸ De ramingen van de begrotingskoers en de componenten daarvan in deze aanbeveling zijn ramingen van de Commissie op basis van de aannames die ten grondslag liggen aan de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie. In de ramingen van de Commissie van de potentiële groei op middellange termijn is geen rekening gehouden met het positieve effect van hervormingen die deel uitmaken van het herstel- en veerkrachtplan, die de potentiële groei kunnen stimuleren.

⁹ Niet gefinancierd met subsidies in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit of andere Uniefondsen.

- (7) Op 2 maart 2022 heeft de Commissie een mededeling aangenomen met brede richtsnoeren voor het begrotingsbeleid voor 2023 ("de begrotingsrichtsnoeren"), die tot doel heeft de voorbereiding van de stabiliteits- en convergentieprogramma's van de lidstaten te ondersteunen en zo de beleidscoördinatie te versterken. Op basis van de macro-economische winterprognoses 2022 was de Commissie van mening dat de overgang van een geaggregeerde ondersteunende begrotingskoers in 2020–2022 naar een in grote lijnen neutrale geaggregeerde begrotingskoers, waarbij kan worden ingespeeld op de veranderende economische situatie, in 2023 gepast zou lijken. De Commissie kondigde aan dat de begrotingsaanbevelingen voor 2023 van lidstaat tot lidstaat gedifferentieerd moeten worden en rekening moeten houden met mogelijke overloopeffecten tussen landen. De Commissie heeft de lidstaten verzocht de richtsnoeren in hun stabiliteits- en convergentieprogramma's te verwerken. De Commissie heeft zich ertoe verbonden de economische ontwikkelingen nauwlettend te volgen en zo nodig haar beleidsrichtsnoeren aan te passen, en wel uiterlijk eind mei 2022 in haar voorjaarspakket van het Europees Semester.
- (8) Wat de begrotingsrichtsnoeren betreft, houden de begrotingsaanbevelingen voor 2023 rekening met de verslechterde economische vooruitzichten, de toegenomen onzekerheid en verdere neerwaartse risico's, en de hogere inflatie in vergelijking met de winterprognoses 2022 van de Commissie. Tegen die achtergrond moet de budgettaire respons zijn dat de overheidsinvesteringen voor de groene en de digitale transitie en energiezekerheid verhoogd worden en de koopkracht van de meest kwetsbare huishoudens in stand gehouden wordt, om de gevolgen van de stijging van de energieprijzen op te vangen en de inflatoire druk van tweederonde-effecten te helpen beperken door middel van gerichte en tijdelijke maatregelen. Het begrotingsbeleid moet flexibel blijven om zich aan te passen aan de snel veranderende omstandigheden, met inbegrip van de uit de aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne voortvloeiende uitdagingen op het vlak van defensie en veiligheid, en het moet differentiëren tussen de lidstaten naar gelang van hun begrotings- en economische situatie, ook wat betreft hun blootstelling aan de crisis en aan de instroom van ontheemden uit Oekraïne.

- (9) Op 27 april 2021 heeft Griekenland zijn nationale herstel- en veerkrachtplan bij de Commissie ingediend, overeenkomstig artikel 18, lid 1, van Verordening (EU) 2021/241. Krachtens artikel 19 van Verordening (EU) 2021/241 heeft de Commissie de relevantie, doeltreffendheid, efficiëntie en samenhang van het herstel- en veerkrachtplan beoordeeld overeenkomstig de beoordelingsrichtsnoeren van bijlage V bij die verordening. Op 13 juli 2021 heeft de Raad zijn uitvoeringsbesluit betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor Griekenland¹⁰ aangenomen. De vrijgave van tranches is afhankelijk van de vaststelling van een besluit van de Commissie overeenkomstig artikel 24, lid 5, van Verordening (EU) 2021/241 waarin wordt verklaard dat Griekenland de desbetreffende mijlpalen en streefdoelen die in het uitvoeringsbesluit van de Raad zijn vastgelegd, op bevredigende wijze heeft verwezenlijkt. Een bevredigende verwezenlijking veronderstelt dat de verwezenlijking van eerdere mijlpalen en streefdoelen niet is tenietgedaan.
- (10) Griekenland heeft op 30 april 2022 zijn nationaal hervormingsprogramma 2022 ingediend en op 29 april 2022 zijn stabiliteitsprogramma 2022, overeenkomstig artikel 4 van Verordening (EG) nr. 1466/97. Om met de onderlinge verbanden tussen beide programma's rekening te houden, zijn deze samen geëvalueerd. Overeenkomstig artikel 27 van Verordening (EU) 2021/241 weerspiegelt het nationale hervormingsprogramma 2022 ook de halfjaarlijkse verslaglegging van Griekenland over de vorderingen bij de uitvoering van zijn herstel- en veerkrachtplan.

---

¹⁰ ST 10152/2021.

- (11) De Commissie heeft op 23 mei 2022 het landverslag 2022 voor Griekenland gepubliceerd. Daarin werd de vooruitgang beoordeeld die Griekenland heeft geboekt bij de tenuitvoerlegging van de in 2019, 2020 en 2021 door de Raad vastgestelde relevante landspecifieke aanbevelingen, en werd de balans opgemaakt van de uitvoering door Griekenland van het herstel- en veerkrachtplan, voortbouwend op het scorebord voor herstel en veerkracht. Op basis van die analyse werden in het landverslag lacunes vastgesteld met betrekking tot de uitdagingen die niet of slechts gedeeltelijk worden aangepakt in het herstel- en veerkrachtplan, alsook nieuwe en opkomende uitdagingen, waaronder die welke voortvloeien uit de Russische invasie van Oekraïne. Ook werd de vooruitgang beoordeeld die Griekenland heeft geboekt bij de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten en bij de verwezenlijking van de kerndoelen van de Unie inzake werkgelegenheid, vaardigheden en armoedebestrijding, alsook bij de verwezenlijking van de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties.
- (12) De Commissie heeft uit hoofde van artikel 5 van Verordening (EU) nr. 1176/2011 een diepgaande evaluatie uitgevoerd voor Griekenland en de resultaten ervan bekendgemaakt op 23 mei 2022. Op basis van haar analyse heeft de Commissie geconcludeerd dat Griekenland buitensporige macro-economische onevenwichtigheden ondervindt. De kwetsbaarheden houden verband met de hoge overheidsschuld, het onvolledige herstel van het externe evenwicht en het grote aantal niet-renderende leningen tegen een achtergrond van lage potentiële groei en hoge werkloosheid.
- (13) Op 23 mei 2022 heeft de Commissie een verslag uitgebracht op grond van artikel 126, lid 3, van het Verdrag. In dat verslag wordt de begrotingssituatie van Griekenland besproken, aangezien het overheidstekort in 2021 de in het Verdrag vastgelegde referentiewaarde van 3 % van het bruto binnenlands product (bbp) overschreed. In het verslag werd geconcludeerd dat niet aan het tekortcriterium was voldaan. In overeenstemming met de mededeling van 2 maart 2022 heeft de Commissie niet voorgesteld in het voorjaar van 2022 nieuwe buitensporigtekortprocedures in te leiden en zal zij opnieuw beoordelen of een voorstel tot het inleiden van dergelijke procedures in het najaar van 2022 noodzakelijk is.

(14) In zijn aanbeveling van 20 juli 2020¹¹ heeft de Raad Griekenland aanbevolen om in 2020 en 2021 overeenkomstig de algemene ontsnappingsclausule alle nodige maatregelen te nemen om de COVID-19-pandemie doeltreffend aan te pakken, de economie te stimuleren en het daaropvolgende herstel te ondersteunen. Ook heeft hij Griekenland aanbevolen om als de economische omstandigheden dat toelaten, begrotingsbeleid te voeren dat gericht is op het tot stand brengen van prudente begrotingssituaties op middellange termijn en het waarborgen van de houdbaarheid van de schuld, daarbij de investeringen verhogend. In 2021 is het overheidstekort van Griekenland volgens door Eurostat gevalideerde gegevens gedaald van 10,2 % van het bbp in 2020, tot 7,4 %. De begrotingsmaatregelen van Griekenland ondersteunden het economisch herstel in 2021, terwijl de tijdelijke noodmaatregelen afnamen van 7,6 % van het bbp in 2020 tot 7,2 % in 2021. De maatregelen die Griekenland in 2021 heeft genomen, stemden overeen met de aanbeveling van de Raad van 20 juli 2020. De door de regering in 2020 en 2021 genomen discretionaire begrotingsmaatregelen waren tijdelijk of gingen gepaard met compenserende maatregelen. Volgens door Eurostat gevalideerde gegevens is de overheidsschuld van 206,3 % van het bbp in 2020, gedaald tot 193,3 % van het bbp in 2021.

---

¹¹ Aanbeveling van de Raad van 20 juli 2020 over het nationale hervormingsprogramma 2020 van Griekenland en met een advies van de Raad over het stabiliteitsprogramma 2020 van Griekenland (PB C 282 van 26.8.2020, blz. 46).

(15) Het aan de begrotingsprognoses van het stabiliteitsprogramma voor 2022 ten grondslag liggende macro-economische scenario is realistisch voor 2022 en gunstig voor 2023. Volgens het stabiliteitsprogramma 2022 zal het reële bbp in 2022 met 3,1 % en in 2023 met 4,8 % zal groeien. Ter vergelijking: in de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie wordt uitgegaan van een hogere groei van het reële bbp van 3,5 % in 2022 en een lagere groei van het reële bbp van 3,1 % in 2023. Het verschil tussen de prognoses is voornamelijk toe te schrijven aan de andere aannames met betrekking tot het tempo van de absorptie van Uniemiddelen en het effect van de militaire agressie van Rusland tegen Oekraïne, met name op de particuliere consumptie. In haar stabiliteitsprogramma 2022 zegt de regering te verwachten dat het nominale tekort zal dalen tot 4,4 % van het bbp in 2022 en tot 1,4 % in 2023. De daling in 2022 is vooral te danken aan het aanhoudende herstel van de economische bedrijvigheid en aan de afbouw van de meeste noodmaatregelen. Volgens het stabiliteitsprogramma 2022 zou de overheidsschuldquote sterk dalen tot 180,2 % van het bbp in 2022 en tot 168,6 % in 2023. De Commissie gaat in haar voorjaarsprognoses 2022 op basis van beleidsmaatregelen die op de afsluitingsdatum van de prognoses bekend waren uit van een overheidstekort voor 2022 en 2023 van respectievelijk 4,3 % en 1,0 % van het bbp. Dit is grotendeels in overeenstemming met het in het stabiliteitsprogramma 2022 voorspelde tekort. Ondanks het verschil in de groei van het reële bbp wordt in de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie uitgegaan van een dynamischere prijs- en loonstijging voor zowel 2022 als 2023, waardoor hogere inkomsten uit de personenbelasting worden voorspeld. De Commissie gaat in haar voorjaarsprognoses 2022 uit van een hogere overheidsschuldquote van 185,7 % van het bbp in 2022 en 180,4 % van het bbp in 2023. Het verschil is toe te schrijven aan een andere schatting van verschillen tussen begrotingssaldi op kas- en transactiebasis, alsook aan andere aannames met betrekking tot de nettoaccumulatie van financiële activa. Volgens de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie wordt de potentiële groei op middellange termijn (10-jaarsgemiddelde) momenteel geraamd op -0,3 %. Deze raming weerspiegelt echter gedeeltelijk de afgelopen periode van diepe economische recessie in Griekenland en houdt geen rekening met het effect van de hervormingen die deel uitmaken van het herstel- en veerkrachtplan en die de potentiële groei van Griekenland kunnen bevorderen.

- (16) In 2022 heeft de regering het merendeel van de naar aanleiding van de COVID-19-crisis genomen maatregelen geleidelijk afgeschaft, zodat de tijdelijke noodmaatregelen naar verwachting zullen dalen van 7,2 % van het bbp in 2021 tot 1,8 % in 2022. Het overheidsstekort wordt beïnvloed door de maatregelen die zijn genomen om de economische en sociale gevolgen van de stijging van de energieprijzen tegen te gaan, die in de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie worden geraamd op 1,1 % van het bbp in 2022 geleidelijk worden afgeschaft in 2023¹². Dit effect op het tekort wordt gedeeltelijk gecompenseerd door hogere inkomsten uit emissierechten. Die maatregelen bestaan voornamelijk uit subsidies aan energiegebruikers, sociale overdrachten aan armere huishoudens en verlagingen van indirecte belastingen op vervoersdiensten. Die maatregelen zijn aangekondigd als tijdelijk. Na de indiening van het Griekse stabiliteitsprogramma en de afsluitdatum van de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie, heeft de regering een nieuw pakket maatregelen voor 2022 aangekondigd waarmee wordt beoogd de gevolgen van de gestegen energieprijzen op te vangen. Indien de energieprijzen in 2023 hoog blijven, kunnen sommige van die maatregelen worden voortgezet. Het overheidstekort wordt ook beïnvloed door de kosten voor het bieden van tijdelijke bescherming aan ontheemden uit Oekraïne, die in de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie worden geraamd op 0,1 % van het bbp in 2022 en 0,1 % in 2023¹³.

---

¹² De cijfers geven het niveau weer van de jaarlijkse begrotingskosten van de maatregelen die sinds het najaar van 2021 zijn genomen, waaronder lopende ontvangsten en uitgaven en – indien relevant – kapitaaluitgaven.

¹³ Aangenomen wordt dat het totale aantal ontheemden uit Oekraïne in de Unie eind 2022 geleidelijk zal oplopen tot 6 miljoen, en de geografische spreiding ervan wordt ingeschat op basis van de omvang van de bestaande diaspora, de relatieve bevolking van de ontvangende lidstaat en de feitelijke spreiding van ontheemden uit Oekraïne over de Unie vanaf maart 2022. Voor begrotingskosten per persoon zijn de ramingen gebaseerd op het Euromod-microsimulatiemodel van het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek van de Commissie, waarbij rekening gehouden wordt met zowel overdrachten in contanten waarvoor mensen in aanmerking kunnen komen als uitkeringen in natura zoals onderwijs en gezondheidszorg.

- (17) In zijn aanbeveling van 18 juni 2021 heeft de Raad Griekenland aanbevolen in 2022 de herstel- en veerkrachtfaciliteit te gebruiken om aanvullende investeringen ter ondersteuning van het herstel te financieren en tegelijkertijd een prudent begrotingsbeleid te voeren. Bovendien moet het nationaal gefinancierde investeringen in stand houden. Ook heeft de Raad Griekenland aanbevolen om, wanneer de economische omstandigheden dat toelaten, een begrotingsbeleid te voeren dat gericht is op het tot stand brengen van prudente begrotingssituaties en houdbaarheid van de begroting op middellange termijn, en tegelijkertijd de investeringen te verhogen om het groeipotentieel te stimuleren.

(18) Volgens de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie en rekening houdend met de informatie in het stabiliteitsprogramma 2022 van Griekenland, zal de begrotingskoers in 2022 naar verwachting ondersteunend zijn, met -3,3 % van het bbp¹⁴. Griekenland is voornemens het herstel verder te ondersteunen door gebruik te maken van de herstel- en veerkrachtfaciliteit om aanvullende investeringen te financieren, zoals aanbevolen door de Raad. De positieve bijdrage aan de economische activiteit van de met subsidies uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere Uniefondsen gefinancierde uitgaven zal naar verwachting met 0,2 procentpunten van het bbp toenemen ten opzichte van 2021. Volgens de prognoses zullen de nationaal gefinancierde investeringen in 2022 een expansieve bijdrage aan de begrotingskoers van 0,8 procentpunten leveren¹⁵. Daarom is Griekenland van plan nationaal gefinancierde investeringen in stand te houden, zoals aanbevolen door de Raad. Tegelijkertijd zal de groei van de nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven (ongerekend nieuwe maatregelen aan de ontvangstenzijde) in 2022 naar verwachting een expansieve bijdrage aan de algemene begrotingskoers van 2,2 procentpunten leveren. Die aanzienlijke expansieve bijdrage omvat het extra effect van de maatregelen om de economische en sociale gevolgen van de energieprijsstijgingen op te vangen (0,6 % van het bbp), alsook de kosten van de tijdelijke bescherming van ontheemden uit Oekraïne (0,1 % van het bbp), terwijl ook de gestegen uitgaven voor pensioenen en sociale uitkeringen (0,6 % van het bbp) naar verwachting tot de groei van de netto lopende uitgaven zullen bijdragen. Volgens de prognoses van de Commissie worden discretionaire maatregelen niet volledig opgevangen door compenserende maatregelen.

---

¹⁴ Een minteken bij de indicator komt overeen met een overschrijding van de groei van de primaire uitgaven ten opzichte van de economische groei op middellange termijn, wat wijst op een expansief begrotingsbeleid.

¹⁵ Verwacht wordt dat andere nationaal gefinancierde kapitaaluitgaven een expansieve bijdrage van 0,1 procentpunt van het bbp zullen leveren.

- (19) Voor 2023 wordt in de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie uitgegaan van een begrotingskoers van +1,5 % van het bbp bij ongewijzigd beleid¹⁶. Griekenland zal naar verwachting in 2023 de subsidies uit hoofde van de herstel- en veerkrachtfaciliteit blijven gebruiken om aanvullende investeringen ter ondersteuning van het herstel te financieren. De positieve bijdrage aan de economische bedrijvigheid van de met subsidies uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere Uniefondsen gefinancierde uitgaven zal naar verwachting met 0,3 procentpunten van het bbp dalen ten opzichte van 2022 als gevolg van de beginfase van de nieuwe programmeringsperiode voor andere Uniefondsen. Volgens de prognoses zullen de nationaal gefinancierde investeringen in 2023 een expansieve bijdrage aan de begrotingskoers van 0,6 procentpunten leveren¹⁷. Tegelijkertijd zal de groei van de nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven (ongerekend nieuwe maatregelen aan de ontvangstenzijde) in 2023 naar verwachting een contracterende bijdrage aan de algemene begrotingskoers van 1,7 procentpunten leveren. Dat omvat ook het effect van de geleidelijke afschaffing van de maatregelen om de stijgende energieprijzen aan te pakken (1,1 % van het bbp).
- (20) In het stabiliteitsprogramma 2022 wordt verwacht dat het overheidstekort geleidelijk zal dalen tot 0,4 % van het bbp in 2024 en tot 0,1 % in 2025. Daarom zal het gepland overheidstekort binnen de looptijd van het programma onder de 3 % van het bbp blijven. Bij die prognoses is ervan uitgegaan dat het economisch herstel zal aanhouden en wordt rekening gehouden met de verlenging van de groeivriendelijke verlaging van de solidariteitstoeslag, die bovenop de personenbelasting wordt geheven, en van de socialezekerheidsbijdragen. Volgens het stabiliteitsprogramma 2022 zou de overheidsschuldquote tussen nu en 2025 verder dalen, meer specifiek tot 155,2 % in 2024 en tot 146,5 % in 2025. Volgens de analyse van de Commissie lijken de risico's voor de houdbaarheid van de schuld op middellange termijn groot.

---

¹⁶ Een plusteken bij de indicator komt overeen met een overschrijding van de groei van de primaire uitgaven ten opzichte van de economische groei op middellange termijn, wat wijst op een versoeringsbeleid op begrotingsgebied.

¹⁷ Verwacht wordt dat andere nationaal gefinancierde kapitaaluitgaven een neutrale bijdrage van 0,0 procentpunt van het bbp zullen leveren.

(21) Voortbouwend op de hervormingen die in het kader van het herstel- en veerkrachtplan zijn doorgevoerd, zouden wijzigingen in het Griekse belastingbeleidskader de investeringskloof kunnen helpen dichten. Met name de invoering van een breder systeem van fiscale rulings zou de rechtszekerheid voor investeerders kunnen vergroten en de huidige inspanningen om het belastingstelsel te vereenvoudigen, kunnen versterken. Voorts zou, voortbouwend op de beste praktijken van andere lidstaten, een herziening van de bestaande jaarlijkse forfaitaire belasting voor zelfstandigen (bovenop de inkomstenbelasting) de structuur van de belastingdruk op zelfstandigen kunnen verbeteren, vrijwillige naleving van belastingregels kunnen aanmoedigen en investeringen kunnen ondersteunen. Griekenland blijft stappen ondernemen om zijn overheidsadministratie te moderniseren, maar de algemene prestaties ervan blijven laag, wat ten dele te wijten is aan de moeilijkheid om hooggekwalificeerd personeel aan te trekken en in dienst te houden. Het herstel- en veerkrachtplan bevat maatregelen om de doeltreffendheid van de overheidsdiensten te verbeteren, met bijzondere aandacht voor de verbetering van de digitale dienstverlening. Afgezien van de maatregelen die deel uitmaken van het herstel- en veerkrachtplan, maakt Griekenland vorderingen met het opzetten van een geïntegreerd systeem voor personeelsbeheer, met digitale organigrammen voor overheidsinstanties en functiebeschrijvingen voor alle functies die momenteel bestaan. Verwacht wordt dat dit de toewijzing van middelen op basis van vastgestelde en geprioriteerde behoeften zal vergemakkelijken. Terwijl het aantal vaste ambtenaren grotendeels stabiel is gehouden dankzij de één-op-één vervangingsregel die van kracht blijft, is het aantal tijdelijke personeelsleden sinds 2018 met bijna 25 % gestegen. De toename van de omvang van de overheidsadministratie zou de inspanningen die zijn geleverd om de Griekse loonsom (in verhouding tot het bbp) dichterbij het Uniegemiddelde te brengen, kunnen tenietdoen. Afgezien van het budgettaire risico zou dit de integriteit van de nieuwe selectieprocedure voor vaste ambtenaren kunnen aantasten aangezien de selectieprocedure voor tijdelijke banen minder grondig is dan voor vaste banen. De handhaving van de één-op-één vervangingsregel bij de aanwerving van vast personeel, die is aangevuld met de vaststelling van een plafond voor tijdelijk personeel dat met ingang van 2022 wordt toegepast, vormt een algemeen kader om het centrale beheer van de aanwervingen te versterken en het personeelsbestand weer op het niveau van vóór de pandemie te brengen.

Indien de verwachte inkrimping van het totale personeelsbestand wordt gerealiseerd, zou dit het mogelijk kunnen maken de bezoldigingsniveaus aan te passen voor specifieke functies en entiteiten die als kritiek worden beschouwd en waar de overheidsadministratie moeite heeft om gekwalificeerd personeel aan te trekken en in dienst te houden. Dit zou kunnen inhouden dat de functiebeschrijving aan een aanvullende salaristabel wordt gekoppeld of dat voor specifieke entiteiten uit de publieke sector (bv. markttoezichthouders) een speciale salaristabel wordt ingevoerd, aangezien een dergelijke systematische aanpak geen afbreuk doet aan de uniforme salaristabel en in overeenstemming is met een prudent begrotingsbeleid. Ten slotte bevat het herstel- en veerkrachtplan weliswaar maatregelen om het actieve arbeidsmarktbeleid te versterken, maar is er nog ruimte voor verdere actie om de inzetbaarheid van jongeren en vrouwen te verbeteren ter ondersteuning van een inclusieve arbeidsmarkt met meer en betere banen.

(22) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt b), van Verordening (EU) 2021/241 en bijlage V, criterium 2.2, bij die verordening, bevat het herstel- en veerkrachtplan een uitgebreide reeks elkaar versterkende hervormingen en investeringen met een indicatief tijdschema voor de uitvoering ervan dat uiterlijk op 31 augustus 2026 moet zijn voltooid. Deze dragen bij tot het aanpakken van alle of een aanzienlijk deel van de economische en sociale uitdagingen die zijn opgenomen in de landspecifieke aanbevelingen die de Raad in het kader van het Europees Semester in 2019 en 2020 tot Griekenland heeft gericht, naast de eventuele landspecifieke aanbevelingen die tot de datum van vaststelling van een herstel- en veerkrachtplan zijn gedaan. Die aanbevelingen hebben met name betrekking op de kwaliteit en houdbaarheid van de overheidsfinanciën; de toegankelijkheid en veerkracht van het gezondheidsstelsel; een actief arbeidsmarktbeleid; beleid ter ondersteuning van overheidsinvesteringen in onderwijs, vaardigheden en inzetbaarheid; onderzoek en ontwikkeling; veilig, slim, duurzaam en veerkrachtig vervoer en dito logistiek; schone en efficiënte energieproductie en dito energiegebruik, met inbegrip van interconnectie- en hernieuwbare-energieprojecten; milieu-infrastructuur; stadsvernieuwing; en de digitale transformatie van de overheid en het bedrijfsleven. Het herstel- en veerkrachtplan bevat ook een aanzienlijk aantal maatregelen om uitdagingen op het vlak van structureel begrotingsbeleid, de sociale zekerheid, de financiële stabiliteit, de arbeids- en productmarkten en de modernisering van de overheidsadministratie aan te pakken; al deze maatregelen vormen een follow-up, uitbreiding en aanvulling van de verbintenissen die zijn aangegaan voor de periode na het einde van het programma. Het herstel- en veerkrachtplan bevat ook maatregelen om het concurrentievermogen te verbeteren en particuliere investeringen te bevorderen door het bedrijfsklimaat te verbeteren en het regelgevingskader te vereenvoudigen. Die hervormingen worden aangevuld met een leningsfaciliteit die bedoeld is om particuliere investeringen in transformatieve sectoren van de economie, waaronder de groene transitie en digitale transformatie, aan te moedigen.

- (23) De uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan van Griekenland zal er naar verwachting toe bijdragen dat er verdere vooruitgang bij de groene en de digitale transitie wordt geboekt. Maatregelen ter ondersteuning van de klimaatdoelstellingen in Griekenland vertegenwoordigen 37,5 % van de totale toewijzing van het herstel- en veerkrachtplan, terwijl maatregelen ter ondersteuning van digitale doelstellingen 23,3 % van de totale toewijzing van het herstel- en veerkrachtplan uitmaken. De volledige uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, in overeenstemming met de desbetreffende mijlpalen en streefdoelen, zal Griekenland helpen om snel te herstellen van de gevolgen van de COVID-19-crisis en tegelijkertijd zijn veerkracht vergroten. De systematische betrokkenheid van de sociale partners en andere relevante belanghebbenden blijft belangrijk voor de succesvolle uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, alsook ander economisch en werkgelegenheidsbeleid dat verder gaat dan het herstel- en veerkrachtplan, om te zorgen voor een breed draagvlak voor de algehele beleidsagenda.
- (24) Het herstel- en veerkrachtplan van Griekenland voorziet in een uitgebreid beheerskader voor de coördinatie, uitvoering en monitoring van investerings- en hervormingsmaatregelen. De daadwerkelijke uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan zal echter in cruciale mate afhangen van de administratieve en uitvoeringscapaciteit van de uitvoerende instanties en zal nauwlettend moeten worden gemonitord. Van de technische diensten van de regionale en lokale overheden, met inbegrip van de gemeentebedrijven, wordt verwacht dat zij bijdragen tot de uitvoering van een aantal onderdelen; hun administratieve capaciteit is gewoonlijk beperkt, vooral in kleinere gemeenten, en het zou van belang zijn dat het centrale niveau extra steun beschikbaar stelt wanneer dat nodig is. Voor een soepele uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan is het van cruciaal belang dat strikte tijdschema's in acht worden genomen, snel wordt gereageerd op blokkades en oplossingen worden gevonden. Een interministeriële werkgroep op hoog niveau om knelpunten aan te pakken, kan nuttig zijn. Wat ten slotte de algemene coördinatie betreft, zal het Agentschap voor de herstel- en veerkrachtfaciliteit, dat deel uitmaakt van het ministerie van Financiën, een sleutelrol spelen en zal het naar verwachting voldoende middelen toegewezen krijgen, terwijl de nauwe samenwerking tussen het Agentschap voor de herstel- en veerkrachtfaciliteit en het Algemeen secretariaat voor coördinatie (dat belast is met de coördinatie van de hervormingsmaatregelen) van essentieel belang is.

(25) De Commissie heeft de bij Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad ingestelde partnerschapsovereenkomst¹⁸ van Griekenland op 29 juli 2021 ingediend. In oktober en november 2021 heeft Griekenland zijn 21 cohesiebeidsprogramma's bij de Commissie ingediend. Overeenkomstig Verordening (EU) 2021/1060 heeft Griekenland bij de programmering van de fondsen voor het cohesiebeleid voor de periode 2021–2027 rekening houden met de relevante landspecifieke aanbevelingen. Dat is een voorwaarde voor het verbeteren van de doeltreffendheid en het maximaliseren van de meerwaarde van de financiële steun die uit de cohesiebeidsfondsen ontvangen wordt, en voor het bevorderen van de coördinatie, de complementariteit en de samenhang tussen die cohesiebeidsfondsen en andere Unie-instrumenten en fondsen. Het succes van de uitvoering van de herstel- en veerkrachtfaciliteit en de cohesiebeidsprogramma's hangt ook af van het wegwerken van knelpunten voor investeringen, ter ondersteuning van de groene en de digitale transitie en een evenwichtige territoriale ontwikkeling.

---

¹⁸ Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds Plus, het Cohesiefonds, het Fonds voor een rechtvaardige transitie en het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur en de financiële regels voor die fondsen en voor het Fonds voor asiel, migratie en integratie, het Fonds voor interne veiligheid en het Instrument voor financiële steun voor grensbeheer en visumbeleid (PB L 231 van 30.6.2021, blz. 159).

(26) Griekenland viel onder verscherpt toezicht overeenkomstig Verordening (EU) nr. 472/2013 van het Europees Parlement en de Raad¹⁹, nadat het in 2018 met succes het programma voor financiële bijstand in het kader van het Europees stabiliteitsmechanisme heeft doorlopen. Doel van het verscherpte toezicht was toe te zien op de uitvoering van specifieke toezeggingen die Griekenland op 22 juni 2018 aan de Eurogroep heeft gedaan om belangrijke structurele hervormingen die in het kader van het programma in gang waren gezet, te voltooien. De uitvoering van die toezeggingen, binnen de overeengekomen termijnen tot medio 2022, vormt de basis voor schuldverlichting; Griekenland bevindt zich nu in het laatste jaar van dat proces. Zoals in het op 23 mei 2022 gepubliceerde 14^e verslag over het verscherpte toezicht is aangegeven, heeft Griekenland ondanks de moeilijke omstandigheden van de pandemie en, meer recentelijk, de economische gevolgen van de militaire agressie van Rusland tegen Oekraïne, het grootste deel van de beleidstoezeggingen effectief uitgevoerd, wat de veerkracht van de Griekse economie alsook de financiële stabiliteit heeft versterkt. Enkele elementen moeten echter nog worden voltooid. Dit geldt met name voor de voltooiing van het nationale kadaster, waardoor het ondernemingsklimaat in Griekenland verder zou worden verbeterd. De afgelopen jaren is aanzienlijke vooruitgang geboekt, en verwacht wordt dat het volledige kadaster tegen december 2022 klaar zal zijn. Voor de uitvoering van het kadaster is steun verleend uit de structuurfondsen van de Unie. Meer recent wordt in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit steun verleend voor de digitalisering van registraties en eigendomsakten. In het kader van het kadasterproject moet Griekenland ook de laatste hand leggen aan de kadastrale metingen, de operationalisering van het kadaster en de ratificatie van de boskaarten die het hele land bestrijken.

---

¹⁹ Verordening (EU) nr. 472/2013 van het Europees Parlement en van de Raad van 21 mei 2013 betreffende de versterking van het economische en budgettaire toezicht op lidstaten in de eurozone die ernstige moeilijkheden ondervinden of dreigen te ondervinden ten aanzien van hun financiële stabiliteit (PB L 140 van 27.5.2013, blz. 1).

- (27) Naast de economische en sociale uitdagingen die in het herstel- en veerkrachtplan aan bod komen, wordt Griekenland geconfronteerd met een aantal extra uitdagingen in verband met gezondheidszorg. De eigen bijdragen in Griekenland zijn nog steeds hoog en maken meer dan een derde van de totale uitgaven voor gezondheidszorg uit (35 %) ²⁰. Zij zijn grotendeels gekoppeld aan het persoonlijk aandeel voor geneesmiddelen en rechtstreekse betalingen voor diensten buiten het verstrekkingenpakket. Dit houdt op zijn beurt verband met de nog steeds relatief hoge (vergeleken met het Uniegemiddelde) overheidsuitgaven voor geneesmiddelen en met de relatief lage (vergeleken met het Uniegemiddelde) uitgaven voor therapeutische zorg, met name voor ambulante patiënten. Een goed functionerend stelsel van eerstelijnsgezondheidszorg dat de hele bevolking bestrijkt en een doeltreffende poortwachtersfunctie heeft, kan de efficiëntie van de gezondheidszorg en de toegang tot gezondheidszorgproducten en -diensten verbeteren. In dit verband zal de volledige uitvoering van de wijzigingen van het stelsel van eerstelijnsgezondheidszorg die naar verwachting in het kader van het verscherpt toezicht zullen worden goedgekeurd, van cruciaal belang zijn voor een goed functionerend gezondheidszorgstelsel. De hervorming volgt op eerdere pogingen om een alomvattend stelsel van eerstelijnsgezondheidszorg op te zetten, die echter op moeilijkheden bij de uitvoering zijn gestuit. Daartoe zal het voor het waarborgen van een adequate en gelijke toegang tot de gezondheidszorg van cruciaal belang zijn het huisartsenbestand uit te breiden om de volledige bevolking te kunnen bestrijken en registreren.
- (28) In reactie op het mandaat van de staatshoofden en -regeringsleiders van de Unie, zoals uiteengezet in de Verklaring van Versailles, beoogt het Commissievoorstel voor een REPowerEU-plan de afhankelijkheid van de Unie van de invoer van fossiele brandstoffen uit Rusland zo spoedig mogelijk af te bouwen. Daartoe wil de Commissie in overleg met de lidstaten de meest geschikte projecten, investeringen en hervormingen op nationaal, regionaal en Unieniveau identificeren. Deze maatregelen zijn erop gericht de algehele afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te verminderen en fossiele brandstoffen niet langer uit Rusland in te voeren.

---

²⁰ Cijfers uit 2019 en een deel van de State of Health in the EU, Greece: Country Health Profile, OECD, 2021 (<https://www.oecd.org/health/greece-country-health-profile-2021-4ab8ea73-en.htm>).

(29) Volgens de gegevens voor 2020 zijn olie en gas goed voor respectievelijk 50 % en 24 % uit van de energiemix van Griekenland. Griekenland is voor de invoer van olie²¹ en gas iets minder afhankelijk van Rusland dan de Unie: het land voert 18 % van zijn ruwe olie en 39 % van zijn gas in uit Rusland, terwijl het Uniegemiddelde respectievelijk 26 % en 44 % bedraagt²². 87 % van de ingevoerde steenkool komt uit Rusland, maar in eigen land wordt ook een grote hoeveelheid bruinkool gewonnen. Om zijn afhankelijkheid van Rusland voor gas te verminderen, zijn energiemix te diversifiëren en minder fossiele brandstoffen te gebruiken, onder meer door zijn verbintenis na te komen om tegen 2028 alle elektriciteitsproductie uit bruinkool uit te faseren, zou een aantal maatregelen verder kunnen worden doorgevoerd die voortbouwen op en verder gaan dan de investeringen en hervormingen die deel uitmaken van het Griekse herstel- en veerkrachtplan. Griekenland zou de uitrol van hernieuwbare energie kunnen versnellen en meer vaart kunnen zetten achter de oprichting van een georganiseerd marktplatform dat bilaterale stroomafnameovereenkomsten voor hernieuwbare elektriciteit faciliteert. De in het herstel- en veerkrachtplan van Griekenland opgenomen hervormingen van de vergunningsprocedures zullen de belemmeringen voor investeringen in de hernieuwbare-energiesector verminderen. Er is ruimte voor Griekenland om te beginnen met de ontwikkeling van waterstofinfrastructuur, met name in Griekse havens, om het vervoer van waterstof te vergemakkelijken. De door de netwerkexploitanten geplande investeringen in infrastructuur, met name de bouw van onderstations, zouden kunnen worden versneld en uitgebreid. Daarnaast zou de gemiddelde tijd die de netwerkexploitanten nodig hebben om de voorwaarden voor de aansluiting van nieuwe installaties voor hernieuwbare energie te verwerken en af te ronden, kunnen worden verkort. Extra elektriciteitsinterconnecties met buurlanden zouden het mogelijk maken meer hernieuwbare energie aan het net te leveren. Griekenland moet de diversificatie van zijn gasroutes versnellen door bestaande investeringen in een vergevorderd stadium snel af te ronden.

---

²¹ Eurostat (2020), aandeel van de Russische invoer in de totale invoer van ruwe olie. Voor het gemiddelde van de EU27 is de totale invoer gebaseerd op de invoer van buiten de EU27. Voor Griekenland omvat de totale invoer ook de handel binnen de EU. Ruwe aardolie omvat geen geraffineerde aardolieproducten. Een belangrijk deel van de totale olie-invoer van Griekenland bestaat uit raffinagegrondstoffen. Griekenland is hiervoor sterk afhankelijk van Rusland: 86 % van de totale invoer van raffinagegrondstoffen komt uit Rusland.

²² Eurostat (2020), aandeel van de Russische invoer in de totale invoer van steenkool. Voor het gemiddelde van de EU27 is de totale invoer gebaseerd op de invoer van buiten de EU27. Voor Griekenland omvat de totale invoer ook de handel binnen de EU. Ruwe aardolie omvat geen geraffineerde aardolieproducten.

Het verdient aanbeveling nieuwe investeringen in gasinfrastructuur en -netwerken waar mogelijk toekomstbestendig te maken, teneinde de duurzaamheid ervan op lange termijn te bevorderen door ze in de toekomst voor duurzame brandstoffen te gebruiken. Griekenland zou ook de omvang en ambitie van bestaande energiebesparende maatregelen kunnen uitbreiden en het hoge niveau van energiearmoede (17,1 % in 2020) kunnen terugdringen, waar nodig met middelen van het cohesiebeleid, bijvoorbeeld voor de renovatie van het gebouwenbestand. Bestaande marktbelemmeringen die de omvang van renovaties voor specifieke segmenten beperken, zouden kunnen worden verminderd door middel van gerichte regelgevende en financiële stimulansen. Wil Griekenland de "Fit for 55"-doelstellingen halen, dan zal er nog meer ambitie nodig zijn om broeikasgasemissies te verlagen en het aandeel hernieuwbare energie en de energie-efficiëntie op te voeren. Voorts moet het koolstofvrij maken van de vervoerssector, die nog steeds sterk afhankelijk is van olie, worden bespoedigd door duurzame mobiliteit te bevorderen, onder meer via openbaarvervoer- en spoorwegprojecten.

- (30) Hoewel de versnelling van de transitie naar klimaatneutraliteit en naar niet-fossiele brandstoffen tot aanzienlijke herstructureringskosten in diverse sectoren zal leiden, kan Griekenland in het kader van het cohesiebeleid gebruikmaken van het mechanisme voor een rechtvaardige transitie om de sociaal-economische gevolgen van de transitie voor de zwaarst getroffen regio's te verzachten. Daarnaast kan Griekenland uit het Europees Sociaal Fonds Plus putten (opgericht bij Verordening (EU) 2021/1057 van het Europees Parlement en de Raad²³) om de werkgelegenheidskansen te vergroten en de sociale cohesie te versterken.
- (31) In het licht van de beoordeling door de Commissie heeft de Raad het stabiliteitsprogramma 2022 onderzocht, en zijn advies²⁴ daarover is in aanbeveling 1 weergegeven.

---

²³ Verordening (EU) 2021/1057 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 tot oprichting van het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1296/2013 (PB L 231 van 30.6.2021, blz. 21).

²⁴ Uit hoofde van artikel 5, lid 2, van Verordening (EG) nr. 1466/97.

- (32) Gezien de grote onderlinge verwevenheid tussen de economieën van de lidstaten van de eurozone en hun collectieve bijdrage aan de werking van de economische en monetaire unie, heeft de Raad de lidstaten van de eurozone aanbevolen actie te ondernemen, onder meer via hun herstel- en veerkrachtplannen, om de aanbevelingen in de aanbeveling van 2022 over de eurozone uit te voeren. Voor Griekenland is dat met name weergegeven in de aanbevelingen 1 en 2.
- (33) In het licht van de diepgaande evaluatie door de Commissie en haar beoordeling heeft de Raad het nationale hervormingsprogramma 2022 en het stabiliteitsprogramma 2022 onderzocht. Zijn aanbevelingen uit hoofde van artikel 6 van Verordening (EU) nr. 1176/2011 zijn in de aanbevelingen 1, 2 en 4 weergegeven. Aanbevelingen 1 en 2 dragen ook bij tot de uitvoering van de aanbeveling van 2022 over de eurozone, met name de eerste, tweede en vierde aanbeveling over de eurozone. Het in de aanbevelingen 1 en 2 bedoelde begrotingsbeleid draagt onder andere bij tot het aanpakken van onevenwichtigheden die verband houden met de hoge overheidsschuld en het onvolledige herstel van het externe evenwicht, en faciliteert tevens de aanpak van de hoge werkloosheid en de lage potentiële groei. Het in aanbeveling 4 bedoelde beleid draagt onder andere bij tot het aanpakken van kwetsbaarheden die verband houden met de hoge externe schuld op langere termijn,

BEVEELT AAN dat Griekenland in 2022 en 2023 de volgende actie onderneemt:

1. In 2023 een prudent begrotingsbeleid voeren, met name door de groei van nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven te beperken tot onder de potentiële outputgroei op middellange termijn, rekening houdend met de aanhoudende tijdelijke en gerichte steun aan huishoudens en bedrijven die het meest kwetsbaar zijn voor stijgingen van de energieprijzen, en aan mensen die Oekraïne ontvluchten. Klaar staan om de lopende uitgaven aan te passen aan de veranderende situatie. Meer overheidsinvesteringen voor de groene en de digitale transitie en voor energiezekerheid, met inachtneming van het REPowerEU-initiatief, onder meer door gebruik te maken van de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere Uniefondsen. Voor de periode na 2023 een begrotingsbeleid voeren dat gericht is op het tot stand brengen van prudente begrotingssituaties op middellange termijn, het zorgen voor een geloofwaardige en geleidelijke schuldreductie en het waarborgen van de houdbaarheid van de begroting op middellange termijn door middel van geleidelijke consolidatie, investeringen en hervormingen. Voortbouwen op de hervormingen die in het kader van het herstel- en veerkrachtplan zijn doorgevoerd, het belastingstelsel investeringsvriendelijker maken door een breder systeem van fiscale rulings in te voeren en de structuur van de belastingdruk op zelfstandigen herzien. De doeltreffendheid van de overheidsadministratie verzekeren, ervoor zorgen dat zij arbeidskrachten met de juiste vaardigheden kan aantrekken en de uniforme salaristabel consequent handhaven.
2. Doorgaan met de uitvoering van zijn herstel- en veerkrachtplan, in overeenstemming met de mijlpalen en streefdoelen die zijn opgenomen in het uitvoeringsbesluit van de Raad van 13 juli 2021. De onderhandelingen met de Commissie over de programmeringsdocumenten voor het cohesiebeleid voor de periode 2021–2027 snel afronden om van start te kunnen gaan met de uitvoering ervan. Uitstaande hervormingen die onder verscherpt toezicht zijn gesteld, waaronder de hervorming van het kadaster, voltooien.

3. Teneinde een adequate en gelijke toegang tot de gezondheidszorg te garanderen, de hervorming van de eerstelijnsgezondheidszorg voltooiën overeenkomstig het onder verscherpt toezicht gewijzigde kader, met inbegrip van de personeelsbezetting van alle voorzieningen voor eerstelijnsgezondheidszorg, de registratie van de bevolking en de implementatie van een doeltreffende poortwachtersfunctie door huisartsen.
4. De algemene afhankelijkheid van fossiele brandstoffen verminderen en de invoer ervan diversifiëren door de uitrol van hernieuwbare energie en de ontwikkeling van infrastructuur die hernieuwbare waterstof mogelijk maakt, te versnellen. Daarnaast de afhankelijkheid aanpakken door te zorgen voor voldoende capaciteit van elektriciteitsnetten en interconnecties, met inbegrip van gasinterconnecties, en door de aanvoerroutes voor gas te diversifiëren. Het marktkader voor energiediensten versterken en energie-efficiëntiebevorderende maatregelen intensiveren door middel van hervormingen en marktstimulansen om de decarbonisatie van de gebouwensector en vervoerssector te ondersteunen, met name door elektrische mobiliteit te stimuleren.

Gedaan te Brussel,

Voor de Raad

De voorzitter